

CeVvin

Since 1953

CENTAR ZA
VINOGRADARSTVO I
VINARSTVO

AUTOHTONE I REGIONALNE SORTE VINOVE LOZE SRBIJE

Autori: Darko Jakšić, Ivan Bradić, Milan Beader, Radoslav Milić, Miloš Ristić

Fotografije: Miloš Ristić

Mape: Ivan Bradić, Darko Jakšić

Lektura: Zlatica Đokić Katanić

Izdavač: Centar za vinogradarstvo i vinarstvo

Štampa: Overprint studio, Niš

Svetska proizvodnja vina se odlikuje globalnim trendovima po pitanju sortimenta, gde tržište sačinjavaju vina od manjeg broja vodećih internacionalnih sorti. Pojava tzv. novih vinskih zemalja na svetsko tržište još više intenzivira prisustvo tih internacionalnih sorti, a smanjuje mogućnost valorizacije i promocije autohtonih i retkih sorti vinove loze. U takvim uslovima svetskog i evropskog tržišta Srbija se može takmičiti samo sa vinima od domaćih, odnosno autohtonih, regionalnih i domaćih novostvorenih sorti. Međutim, osnovni problem našeg vinogradarstva i vinarstva je taj što je u prethodnom periodu izvršeno masovno krčenje i propadanje vinograda sa takvim sortama, a nisu postojali posebni programi da se ti vinogradi sačuvaju i izdvoji najbolji genetički materijal pre njihovog krčenja. Usled takve situacije, Srbija je ostala bez značajnih površina sa autohtonim i regionalnim sortama, što predstavlja trajni gubitak našeg genetičkog potencijala vinove loze.

Očuvanje autohtonih i regionalnih sorti vinove loze je važno za razvoj vinogradarstva i vinarstva svake zemlje, pa i naše. Time se čuva i vinska tradicija i promovišu vinogardarska područja u kojima se date sorte gaje. Izdvajanje najboljih klonova autohtonih i regionalnih sorti vinove loze je preduslov za očuvanje i promovisanje tradicionalnog vinogradarstva i vinarstva. Klonska selekcija je složen dugogodišnji, a ponekad i višedecenijski proces zasnovan na naučnim i stručnim istraživanjima kojima se poboljšavaju osobine, u ovom slučaju autohtonih i regionalnih sorti vinove loze. Iz tog razloga Centar za vinogradarstvo i vinarstvo kao državna stručna ustanova je započeo program unapređenja vinogradarske i vinarske proizvodnje Srbije kroz afirmaciju sorti, odnosno vina od autohtonih i regionalnih sorti. S obzirom da je težnja Srbije ulazak u Evropsku uniju koja je najveći proizvođač i izvoznik vina na svetu, domaći proizvođači će biti na udaru velike konkurencije kako u kvantitativnom, tako i u kvalitativnom smislu. Sa druge strane pošto je proizvodnja grožđa i vina u Srbiji usitnjena, a prevladaju pre svega internacionalne sorte vinove loze, domaći proizvođači neće biti visokokonkurentni sa vinima sorti koje su već prepoznatljive u evropskim i svetskim visokorazvijenim vinskim zemljama. Iz tog razloga, neophodno je u narednom periodu unaprediti konkurentnost domaćih proizvođača putem vina od autohtonih i regionalnih sorti, kao i od domaćih novostvorenih sorti vinove loze. Pored toga, pošto je vino najbolji proizvod kojim se promovise zemlja i određena područja, cilj Centra za vinogradarstvo i vinarstvo je da se kroz autohtone i regionalne sorte, kao i domaće novostvorene sorte vinove loze obezbedi doprinos razvoju ruralnih oblasti u vinogardarskim područjima gde se vinova loza gaji.

Štampanje ove publikacije je pomognuto od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kroz Program sertifikacije sadnog materijala i klonsku selekciju voćaka, vinove loze i hmelja – Konkurs za 2018. godinu, a u publikaciji su predstavljene samo neke autohtone i regionalne sorte vinove loze na kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo trenutno intenzivno obavlja istraživačke, stručne i naučne aktivnosti.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

634.8(497.11)

AUTOHTONE i regionalne sorte vinove loze Srbije / [autori Darko Jakšić ... [et al.]] ; [fotografije Miloš Ristić] ; [mape Ivan Bradić, Darko Jakšić]. - Niš : Centar za vinogradarstvo i vinarstvo, 2019 (Niš : Overprint studio). - 16 str. : ilustr. ; 30 cm

Podaci o autorima preuzeti iz kolofona.
- Tiraž 300.

ISBN 978-86-912489-1-8

1. Јакшић, Дарко, 1973- [аутор] [картограф]
а) Винова лоза -- Сорте -- Србија

COBISS.SR-ID 278293260

O CENTRU ZA VINOGRADARSTVO I VINARSTVO

Osnivač Centra za vinogradarstvo i vinarstvo DOO Niš (u daljem tekstu: Centar za vinogradarstvo i vinarstvo) je Republika Srbija, a prava i dužnosti vezano za ovu državnu ustanovu obavlja Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja pojedine stručne poslove u sektoru vinogradarstva i vinarstva i za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Centar za vinogradarstvo i vinarstvo je osnovan 1953. godine kao Institut za vinogradarstvo i vinarstvo „Medijana“ sa sedištem u Nišu. Centar je jedina stručna i naučna institucija u Srbiji koja se bavi

isključivo aktivnostima u sektoru vinogradarstva i vinarstva. Nakon nekoliko transformacija, od 2006. godine Centar za vinogradarstvo i vinarstvo funkcioniše kao nacionalni inovacioni razvojno-proizvodni centar sa aktivnostima u sektoru vinogradarstva i vinarstva.

U cilju lakšeg obavljanja stručnih, istraživačkih i naučnih aktivnosti na celoj teritoriji Srbije, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo ima sedam regionalnih centara u Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu, Negotinu, Aleksandrovcu, Kruševcu i Nišu gde se nalazi i sedište.

GLAVNE AKTIVNOSTI CENTRA ZA VINOGRADARSTVO I VINARSTVO

Delatnost Centra za vinogradarstvo i vinarstvo je zasnovana na stručnim, inovacionim i naučnim aktivnostima u sektoru vinogradarstva i vinarstva, od kojih su sledeće aktivnosti najvažnije:

- Pružanje stručnog znanja i informacija, kao i istraživanja vezana za vinogradarstvo i vinarstvo;
- Obavljanje stručnih poslova u cilju ispunjavanja uslova i standarda Evropske unije (EU) i
- Medunarodne organizacije za vinovu lozu i vino (OIV);
- Precizno vinogradarstvo i ispitivanje i analiza orografskih i drugih ekoloških uslova najmanjih

vinogradarskih jedinica (vinograda), kao i osnovnih parametara kvaliteta grožđa u vinogradima;

- Podizanje vinograda i utvrđivanje ekoloških uslova povoljnih za gajenje vinove loze i proizvodnju visokokvalitetnog grožđa, vina i alkoholnih i bezalkoholnih proizvoda poreklom od grožđa;
- Istraživanje faktora terroir-a vinogradarskih područja i činilaca bitnih za geografsko poreklo vina/proizvoda poreklom od grožđa;
- Proizvodnja grožđa i vina, kao i bezalkoholnih i alkoholnih proizvoda poreklom od grožđa;
- Ispitivanje parametara kvaliteta grožđa, šire/vina/proizvoda poreklom od grožđa, kao i pojedinih parametara kvaliteta kod voća, povrća i proizvoda od voća i povrća i osvežavajućih bezalkoholnih pića;

- Istraživanja proizvodnih karakteristika sorti, klonova i podloga, kao i ampelografska i druga ispitivanja sorti, klonova i podloga vinove loze;
- Očuvanje i razvoj genetičkih resursa vinove loze;
- Valorizacija autohtonih, lokalnih/regionalnih, domaćih stvorenih sorti i drugih sorti vinove loze uključujući klonsku selekciju i sertifikaciju sadnog materijala vinove loze;
- Ispitivanja i aktivnosti koje su u vezi sa zaštitom vinove loze od bolesti i štetočina;
- Implementacija različitih domaćih i međunarodnih projekata i aktivnosti u sektoru vinogradarstva i vinarstva;
- Druge aktivnosti u sektoru vinogradarstva i vinarstva.

Centar za vinogradarstvo i vinarstvo trenutno implementira i stručne poslove u vezi sa Vinogradarskim registrom za potrebe Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao jedan od najvećih izazova usaglašavanja sa zahtevima Evropske unije u sektoru vinogradarstva i vinarstva.

Centar u Beogradu
Bulevar kralja Aleksandra 84,
Kancelarija br. 15,
11111 Beograd
Tel: 065 4367453

Centar u Novom Sadu
Bulevar Mihaila Pupina 10,
21000 Novi Sad
Tel: 060 6010187

Kragujevac
Šumadijski upravni okrug –
kancelarija br. 1a,
Save Kovačevića 1,
34000 Kragujevac
Tel: 034 311663

Negotin
Trg Đorđa Stanojevića br. 5/1,
19300 Negotin
Tel: 019 570292

Aleksandrovac
29. Novembra br. 21,
37230 Aleksandrovac
Tel: 060 6010214

Kruševac
Rasinski upravni okrug,
Balkanska br. 63/29,
37000 Kruševac
Tel: 037 429654

Niš
Kolonija EI br. 6,
18116 Niš
Tel: 018 4541129

AUTOHTONE I REGIONALNE SORTE VINOVE LOZE RASPROSTRANJENE U KOMERCIJALNIM VINOGRADIMA SRBIJE

Bele vinske sorte rasprostranjene u komercijalni vinogradima:

- Tamjanika (Grupa Tamjanika)	- Medenac beli
- Smederevka	- Bagrina
- Muskat Krokan	- Bakator beli
- Kreaca	- Slankamenka bela
- Ružica (Kevidinka)	- Ezerjo
- Žilavka	- Lipolist (Lipovina)
- Furmint (Moslavac)	- Bela Dinka (Bela Ružica) – rasprostranjena samo u mešovitim zasadima
- Kujundūša	- Bela Skadarka – rasprostranjena samo u mešovitim zasadima
- Buvije	- Graševina i dr.
- Sremska Zelenika	

Crne (obojene) vinske sorte rasprostranjene u komercijalnim vinogradima:

- Prokupac	- Skadarka
- Frankovka	- Portugizer
- Vranac	- Začinak
- Slankamenka (Grupa Plovdina)	- Blatina
- Tamjanika crna (Grupa Crnih i Crvenih Tamjanika)	- Seduša
- Kavčina (Žametovka)	- Kratošija i dr.

RETKE (MINORNE) VINSKE I STONE SORTE, SORTE KOJE SU RASPROSTRANJENE U NEKOMERCIJALNIM VINOGRADIMA I SA POJEDINAČNIM BILJKAMA VINOVE LOZE, UGROŽENE SORTE I SORTE RANIJE OPISANE/SPOMENUTE/PREDSTAVLJENE A KOJE SE VIŠE NE MOGU NAĆI U PROIZVODNIM VINOGRADIMA SRBIJE

- Čavčica	- Čađavica	- Šljiva grožđe
- Crni Grašac	- Plavetni Drenak	- Vrapčije grožđe
- Volujaraka	- Radovinka	- Peršun grožđe
- Volovsko oko	- Mirkovača	- Čauš beli
- Vrna Zelenika	- Ovči repak	- Zlatava i dr.

Napomena: Prilikom razmatranja poslednje liste sorti treba imati u vidu da je moguće da su neka od imena navedenih sorti zapravo sinonimi za određene poznate autohtone i regionalne sorte vinove loze

**SAČUVAJMO UGROŽENE
I MINORNE SORTE
VINOVE LOZE**

BITNIJE AUTOHTONE I REGIONALNE BELE VINSKE SORTE

SMEDEREVKA

Naziv / sinonimi: Smederevka (Belina, Krupna Belina, Dimjat, Szemendriai zold, Zoumiatiko i dr.).

Smederevka je vrlo stara srpska sorta, što i potvrđuje njen naziv. Osim u Srbiji, gaji se i u drugim okolnim zemljama.

Sorta je srednje bujnosti i velike rodnosti. Bobice su krupne, ovalne, žutozelene boje, a sa osunčane strane sa ćilibarnim mrljama. Grozd je krupan, najčešće kupast, srednje rastresit.

Rano započinje vegetaciju, a sazreva vrlo pozno, u IV epohi.

Zbog visoke rodnosti, neophodno je vršiti kratku rezidbu kako bi se ograničio prinos i dobilo visokokvalitetno vino.

Grožđe ima srazmerno dobru otpornost na sivu plesan.

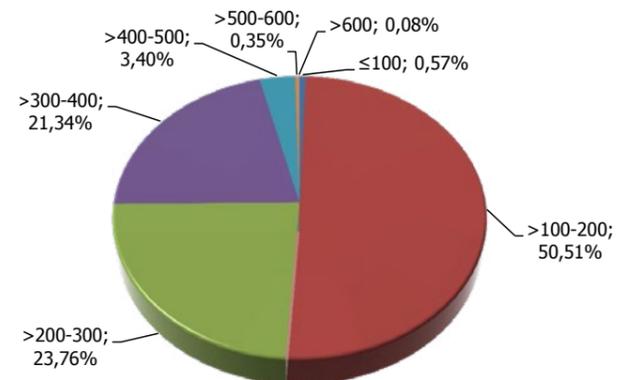
Prema niskim temperaturama je izrazito osetljiva.

Vino je pitko, lako, prijatnog mirisa, a u dobrim godinama podseća na vanilu. Ova sorta ima veliki potencijal za proizvodnju penušavih vina. Grožđe ove sorte se u velikoj meri koristi i za potrošnju u svežem stanju.

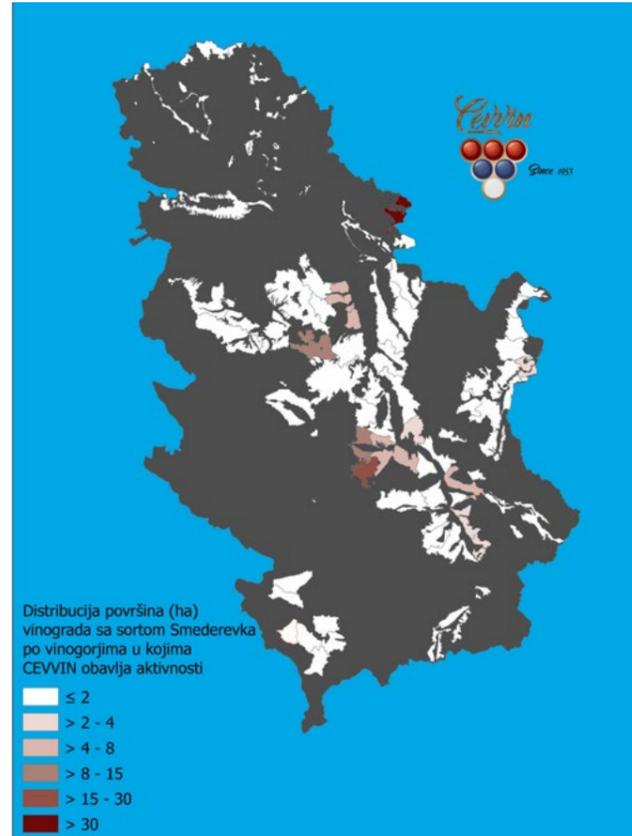
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, ova sorta je na 12. mestu po zastupljenim površinama u komercijalnim zasadima.

Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti koje su u vezi sa očuvanjem genetičkih resursa, ispitivanja unutar sorte varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u područjima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno u Južnobanatskom rejonu, rejonu Tri Morave, Šumadijskom i drugim vinogradarskim područjima, a predklonsku selekciju u rejonu Tri Morave i drugim rejonima.

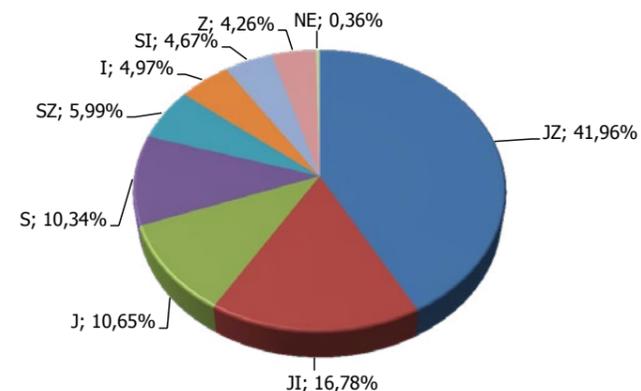
Na osnovu podataka Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 100 do 200 m (50,51%), a najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na jugozapadnim (41,96%) i jugoistočnim (16,78%) ekspozicijama terena.

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Smederevka

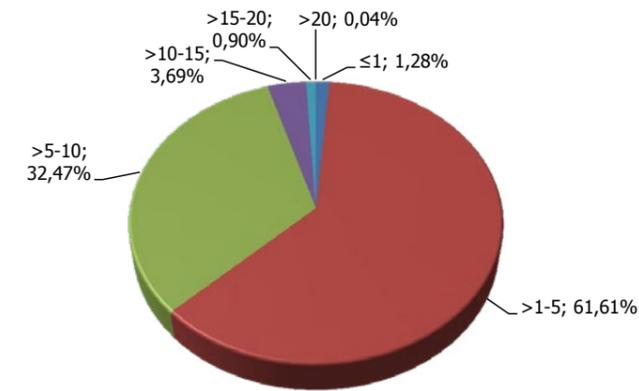

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Smederevka po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

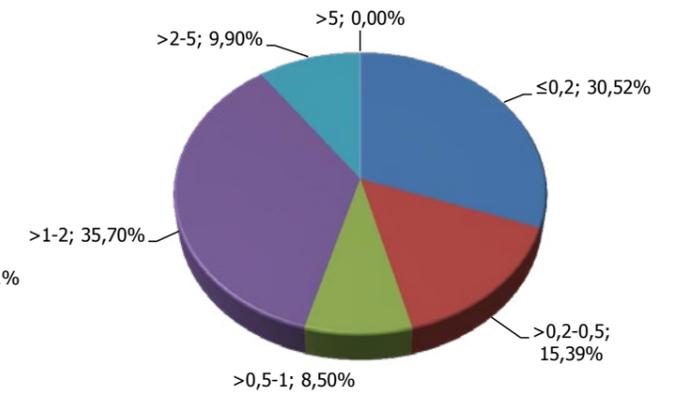

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Smederevka

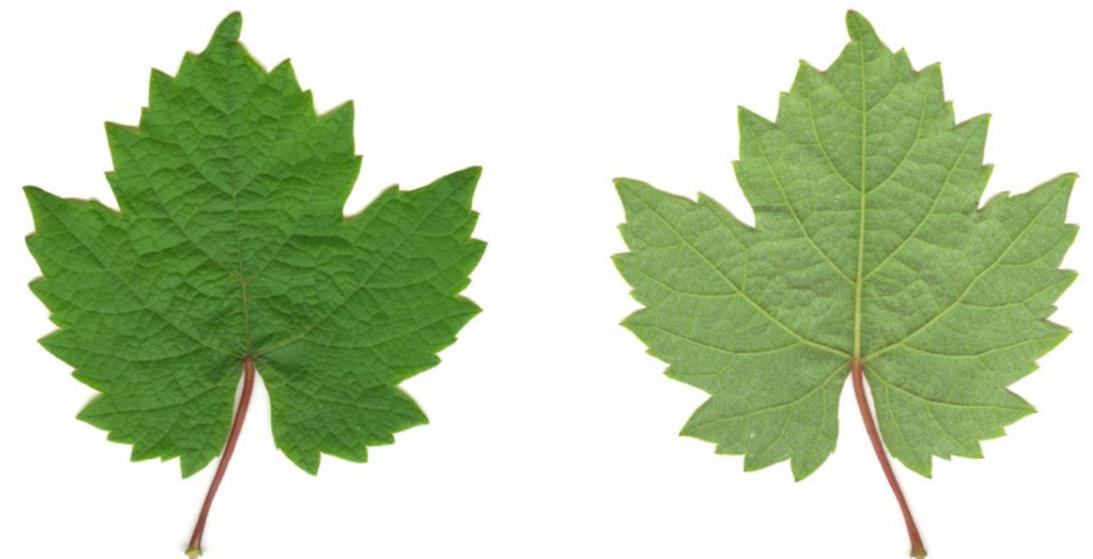
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 1 do 5° (61,61%), a prosečna površina vinograda sa ovom sortom je 0,14 ha.

Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Smederevka

Učešće površina vinograda sa sortom Smederevka

TAMJANIKA (GRUPA TAMJANIKA)

Naziv / sinonimi: Tamjanika (Grupa Tamjanika): Tamjanika, Tamjanika bela, Muscat a Petit Grain, Muskat beli, Tamjanika žuta, Muskat žuti, Muskat, Muscat de Frontignan i dr.

Pojedini autori, kao i proizvođači vina smatraju da Tamjanika bela i Tamjanika žuta nisu iste sorte kao i Muscat a Petit Grain, odnosno Muscat de Frontignan, pa grupu varijeteta ovih sorti predstavljamo u okviru autohtonih i regionalnih sorti, bez prejudiciranja o poreklu sorti.

Sorta je bujna i srednje je rodnosti. Bobice belog varijeteta su srednje veličine, okrugle ili okruglaste žutozelene boje, posute pepeljkom i sitnim belim tačkicama. Grozd kod Tamjanike bele je srednje veličine, ređe veliki, cilindričnog ili cilindrično-konusnog oblika, srednje zbijen ili zbijen.

Većina varijeteta sazreva krajem III epohe. Pozna je sorta.

Preporučuje se mešovita rezidba, a povoljni su svi uzgojni oblici koji omogućavaju mešovitu rezidbu.

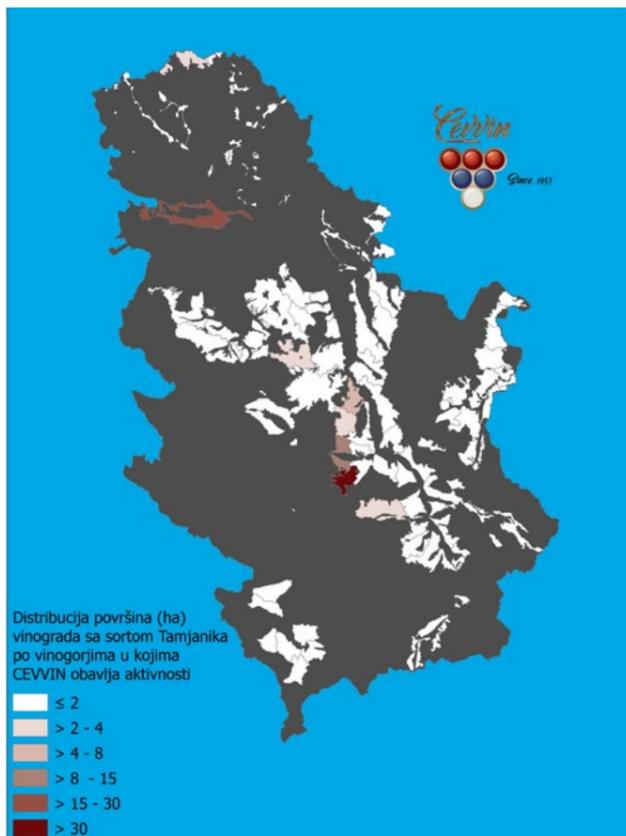
Prema niskim temperaturama srednje je otporna.

Vino je pitko, osvežavajuće, žuto-zelene boje, sa veoma izraženim muskatnim mirisom i ukusom. Vino se koristi i za popravku ukusa i mirisa vina od drugih sorti.

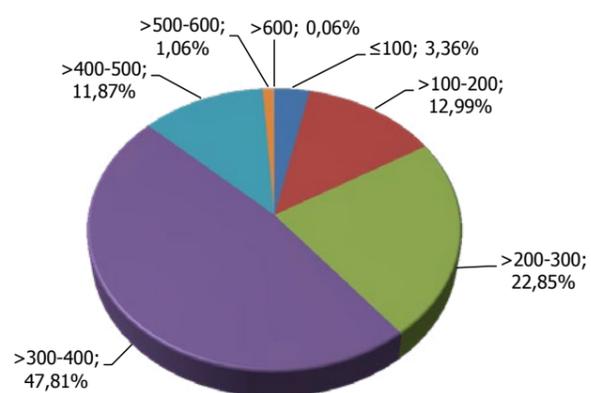
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, ova sorta je na 16 mestu po zastupljenim površinama u komercijalnim zasadima.

Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti vezane za očuvanje genetičkih resursa, ispitivanja unutar sorte varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u područjima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno u rejonu Tri Morave, Sremskom, Šumadijskom i drugim vinogradarskim područjima, a predklonsku selekciju u rejonu Tri Morave i drugim rejonima.

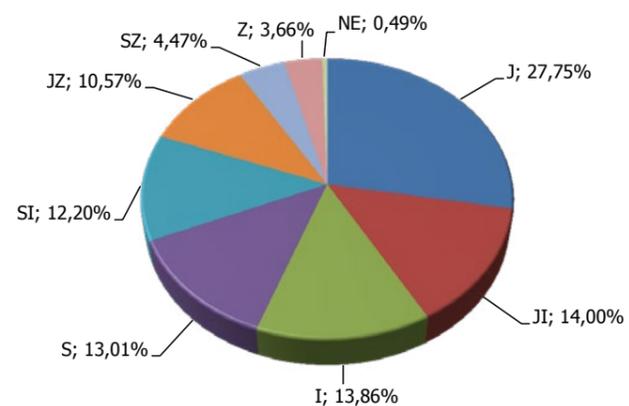
Na osnovu podataka Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 300 do 400 m (47,81%), a najveće površine vinograda se nalaze na južnim (27,75%) i jugoistočnim (14,00%) ekspozicijama terena.

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Tamjanika po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

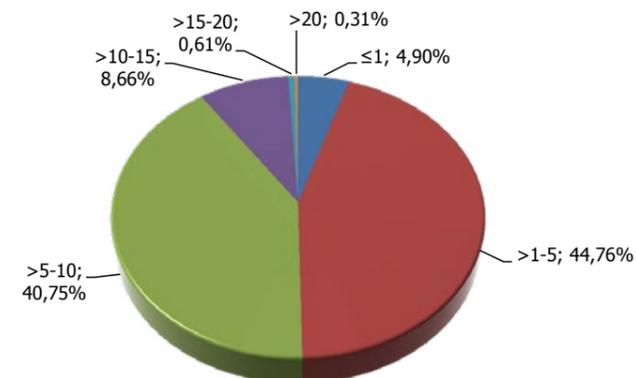

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Tamjanika

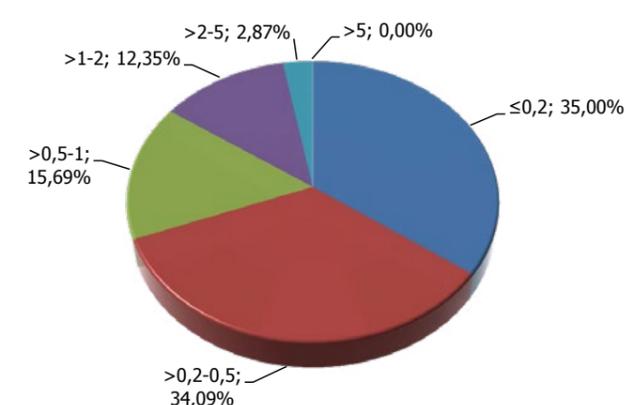

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Tamjanika

Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 1 do 5° (44,76%), a prosečna površina komercijalnih vinograda sa ovom sortom je 0,13 ha.

Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Tamjanika

Učešće površina vinograda sa sortom Tamjanika

BITNIJE CRNE (OBOJENE) VINSKE SORTE

PROKUPAC

Naziv / sinonimi: Prokupac (Kameničarka, Rskavac, Niševka, Crnka i dr.).

Najznačajnija srpska autohtona sorta. Osim u Srbiji, gaji se i u Republici Severnoj Makedoniji i Bugarskoj. Prema broju vinograda, ovo je najzastupljenija sorta vinove loze kod nas, odmah iza Muskat Hamburga.

Veoma je bujna i dosta rodna sorta. Bobice su srednje veličine, okrugle, malo pljosnate - sferoidne. Grozd je srednje veličine, ređe veliki, cilindrično-konusan, srednje-zbijen, retko rehljav.

Sazreva između III i IV epohe, pozna do veoma pozna sorta.

Povoljni su uzgojni oblici koji omogućavaju kratku rezidbu. Najviše su u primeni župska i ukrajinska vezidba.

Grožđe ima dobru otpornost prema sivoj plesni.

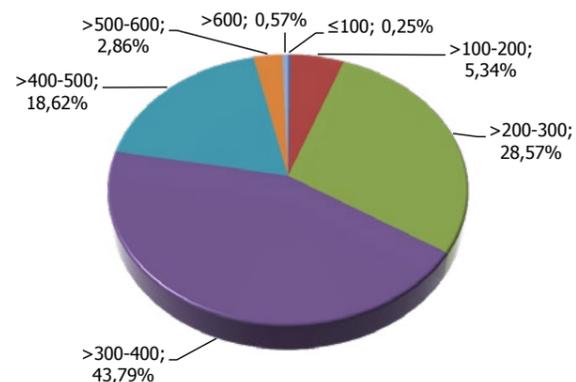
Prema niskim temperaturama sorta je slabo otporna.

Vino je pitko, osvežavajuće, crvene ili rubin-crvene boje. Pri dužem stajanju na komini, zbog ekstrakcije taninskih materija, vino postaje trpklo. Najčešće se kljuk sa širom drži 24 časa neoceden. U tom slučaju dobija se poznato vino ružica. Odležavanjem vino dobija na kvalitetu, a uz smanjeni prinos grožđa dobijaju se visokokvalitetna vina.

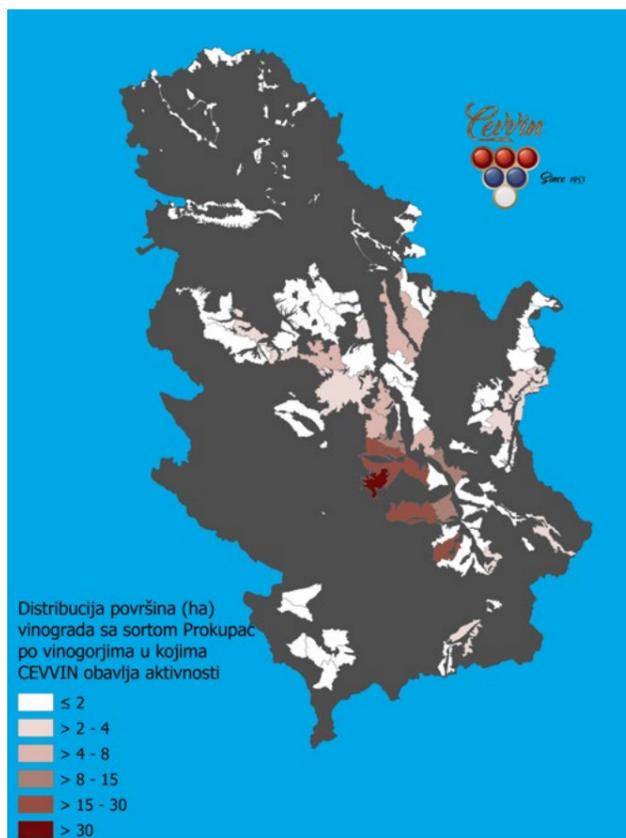
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, ova sorta je na devetom mestu po zastupljenim površinama u komercijalnim zasadima.

Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti u vezi sa očuvanjem genetičkih resursa, ispitivanja unutar sorte varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u područjima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno rejonu Tri Morave, Topličkom, Leskovačkom i drugim vinogradarskim područjima, a predklonsku selekciju u rejonu Tri Morave i drugim rejonima.

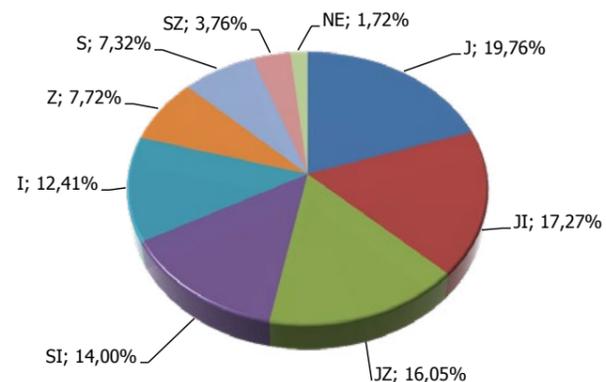
Na osnovu podataka Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 300 do 400 m (43,80%), a najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na južnim (19,76%) i jugoistočnim (17,27%) ekspozicijama terena.

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Prokupac

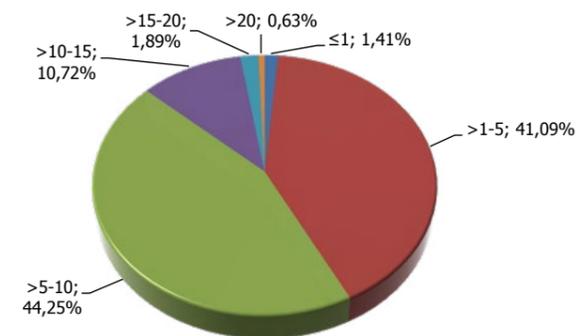

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Prokupac po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

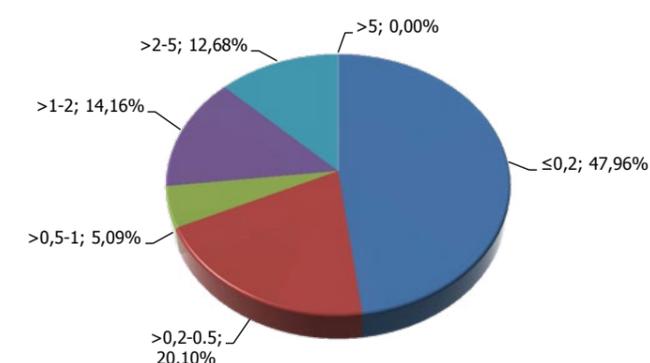

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Prokupac

Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 5 do 10° (44,25%), a prosečna površina komercijalnih vinograda sa ovom sortom je 0,11 ha.

Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Prokupac

Učešće površina vinograda sa sortom Prokupac

VRANAC

Naziv / sinonimi: Vranac (Vranac crmnički, Vranac crnogorski, Vranac prhljavac i dr.).

Vranac je sorta Crne Gore koja se proširila u okviru vinogradarskih područja Balkana.

Veoma je bujna i dosta prinosa. Bobice su velike ili srednje veličine i neznatno duguljaste. Pokožica je tanka ili srednje debljine, glatka, bez tačkica. Pupak je srednje izražen. Boja je crveno-plava sa obilnim pepeljkom. Grozd je srednje veličine ili veliki, cilindričnog oblika, srednje zbijen, retko rehljav.

Grožđe sazreva u III epohi. Pozna je sorta.

Primenjuje se mešovita ili kratka rezidba. Pogodni su svi uzgojni oblici koji omogućavaju mešovitu i kratku rezidbu.

Sorta je relativno osetljiva prema niskoj temperaturi.

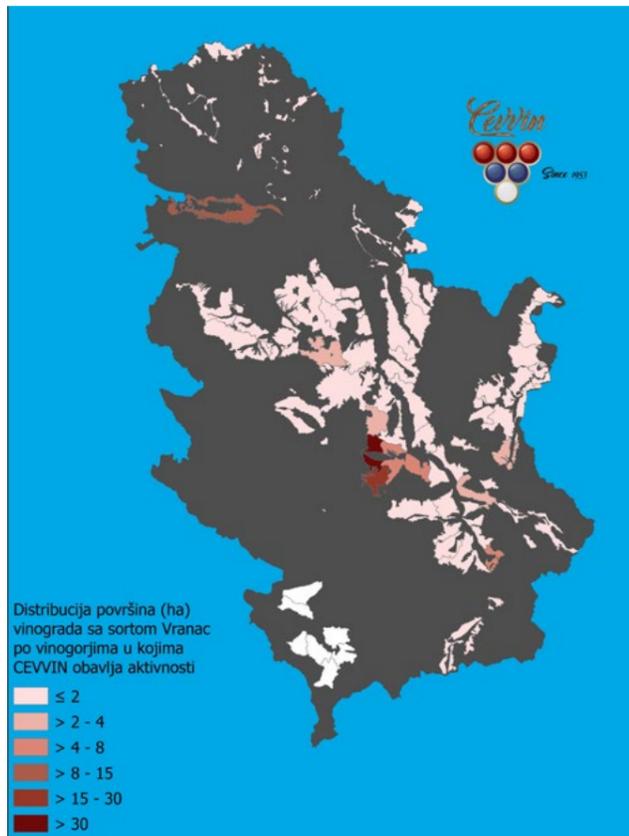
Vino je prijatnog, harmoničnog i specifičnog sortnog mirisa i ukusa. Prepoznatljivo je po vrlo intenzivno zatvoreno-crvenoj boji. Koristi se i za kupaju sa drugim sortama radi popravke boje vinu.

Vranac ima veći broj varijacija i različitih klonova. Klonska selekcija je urađena u Crnoj Gori.

Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo ova sorta je 15 po zastupljenosti u komercijalnim zasadima.

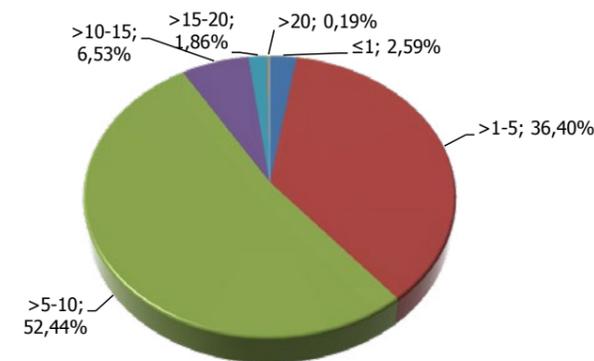
Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti u vezi sa očuvanjem genetičkih resursa, ispitivanja unutarsortne varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u vinogradima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno u rejonu Tri Morave, Sremskom, Leskovačkom i drugim vinogradarskim područjima, a predklonsku selekciju u Knjaževačkom i drugim rejonima.

Na osnovu istraživanja Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 300 do 400 m (60.80%), a najveće površine vinograda se nalaze na južnim (19.08%) i jugozapadnim (18.45%) ekspozicijama terena.

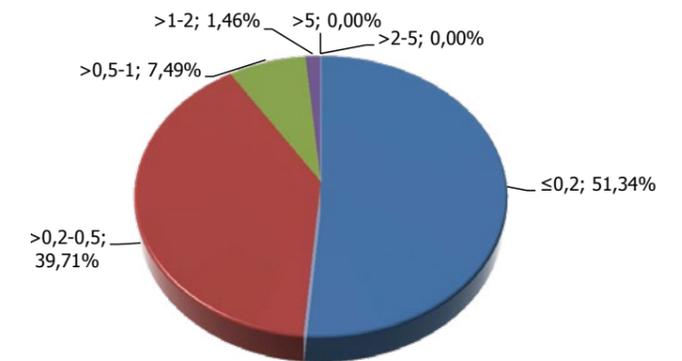

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Vranac po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

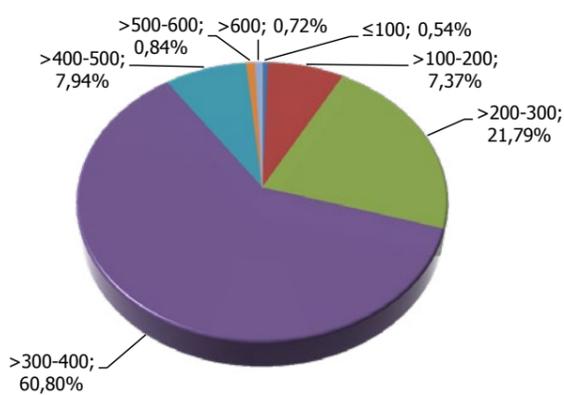
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 5 do 10° (52.44%), a prosečna površina komercijalnih vinograda sa ovom sortom je 0,11 ha.

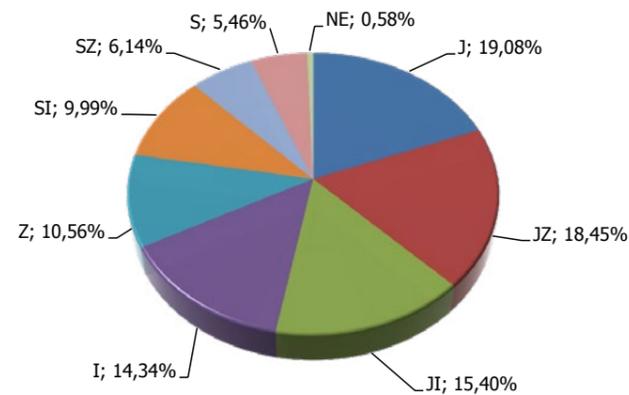
Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Vranac

Učešće površina vinograda sa sortom Vranac

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Vranac

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Vranac

SLANKAMENKA (GRUPA PLOVDINA)

Naziv / sinonimi: Slankamenka (Grupa Plovdina): Slankamenka crvena, Plovdina, Plovdina crvena, Plovdina crna, Drenak i dr.

Ovo je vrlo stara balkanska sorta. Crni varijeteti ove sorte uglavnom se gaje u južnoj Srbiji (Plovdina crna) i u Bugarskoj.

Sorta je velike bujnosti i velike rodnosti. Bobice su srednje veličine, eliptične ili okrugle. Pokožica je crvenkaste boje, posuta obilnim pepeljkom, bez izraženih tačkica i pupka. Grozd je srednje veličine ili veliki, cilindrično-konusan, često sa jednim ili dva krilca, zbijen, ređe rehljav.

Grožđe sazreva II epohi. Srednje je pozna sorta.

Treba je rezati kratko, jer pri dugoj rezidbi rehlja.

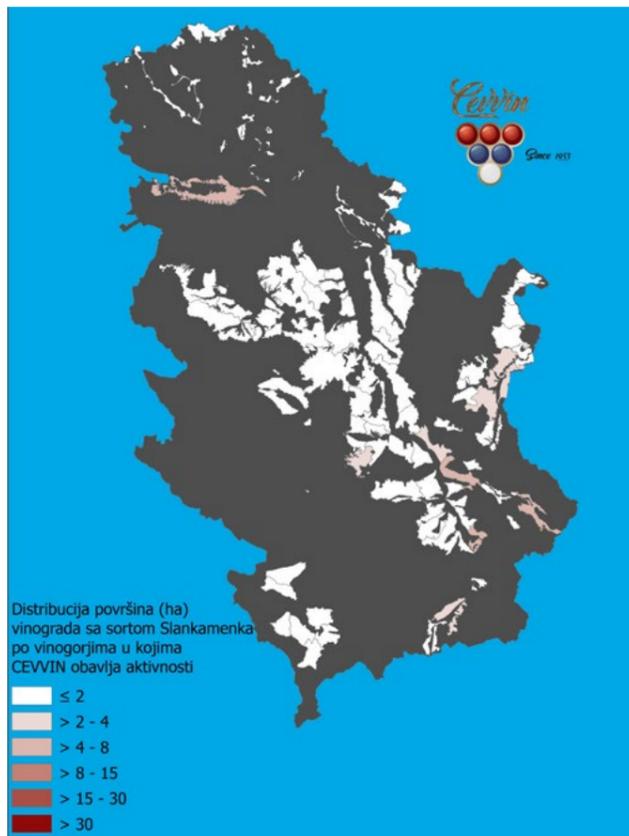
Osetljiva je na niske zimske temperature.

Vino je harmonično, pitko, lagano, sa manjim sadržajem alkohola, vrlo često sa blagom crvenkastom nijansom, posebno kada je posredi varijetet sa crnim bobicama. Neutralnog je ukusa, jednostavno. Grožđe je prijatno za jelo pa se često koristi za stonu upotrebu.

Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, ova sorta (grupa svih varijeteta) na 22 je mestu po zastupljenim površinama u komercijalnim zasadima.

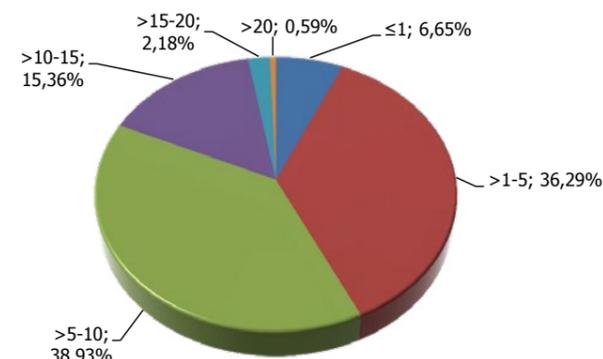
Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti u vezi sa očuvanjem genetičkih resursa, ispitivanja unutar-sortne varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u vinogradima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno u rejonu Tri Morave, Knjaževačkom, Niškom i drugim vinogradarskim područjima, a predklonsku selekciju u rejonu Tri Morave i drugim rejonima.

Na osnovu podataka Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 200 do 300 m (32.34%), a najveće površine vinograda se nalaze na južnim (25.11%) i jugozapadnim (15.73%) ekspozicijama terena.

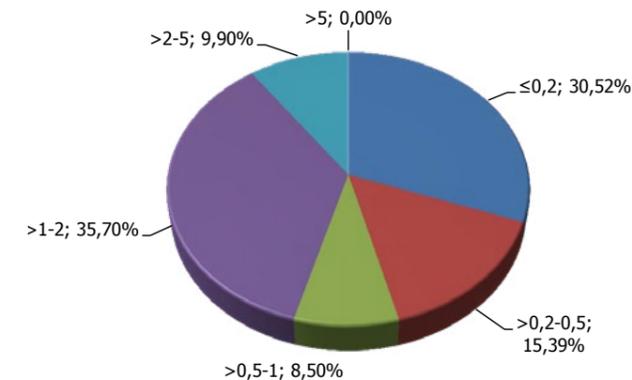

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Slankamenka po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

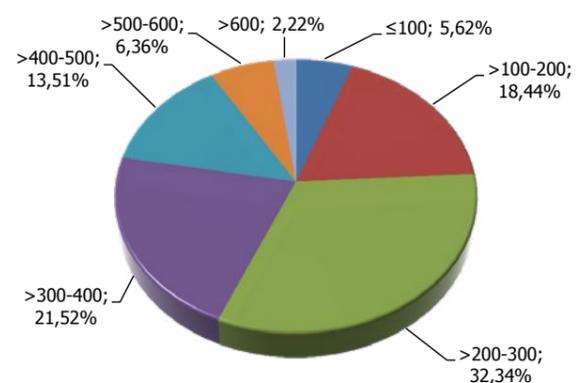
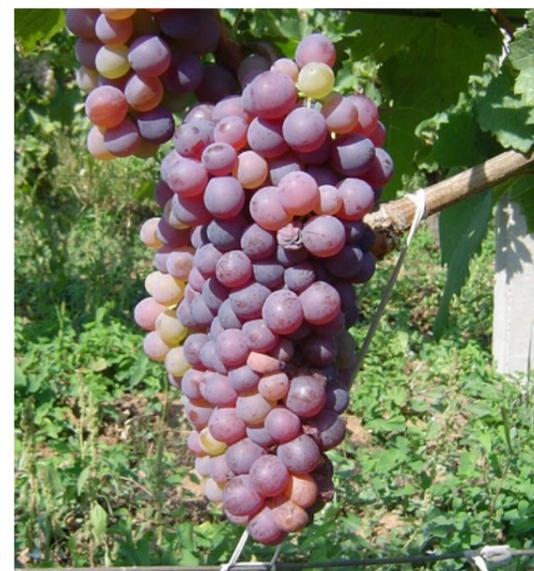
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 5 do 10° (38.93%), a prosečna površina komercijalnih vinograda sa ovom sortom je samo 0,04 ha.

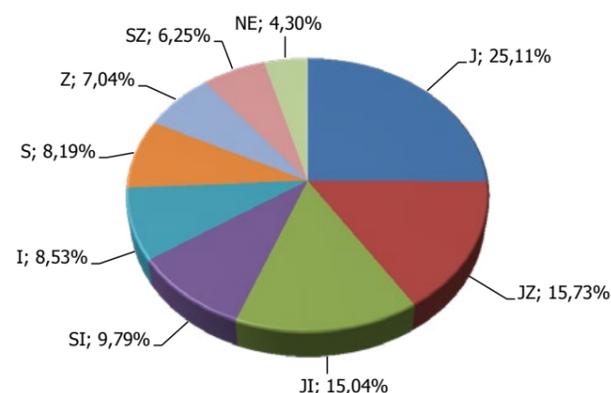
Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Slankamenka

Učešće površina vinograda sa sortom Slankamenka

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Slankamenka

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Slankamenka

KAVČINA (ŽAMETOVKA)

Naziv / sinonimi: Kavčina (Žametovka, Žametna črnina, Zametovka i dr.).

Kavčina potiče sa prostora centralne Evrope. Gaji se u Austriji i Nemačkoj, a kod nas na Kosovu i Metohiji, u Trsteničkom vinogorju i Potrkanjskom vinogorju i drugim područjima.

Bujna je i dosta prinosa sortna. Bobice su srednje veličine, okrugle, pokožica tamno-plave boje. Grozd je veliki, kupastog oblika.

Grožđe sazreva krajem III ili početkom IV epohe. Veoma poznata sorta.

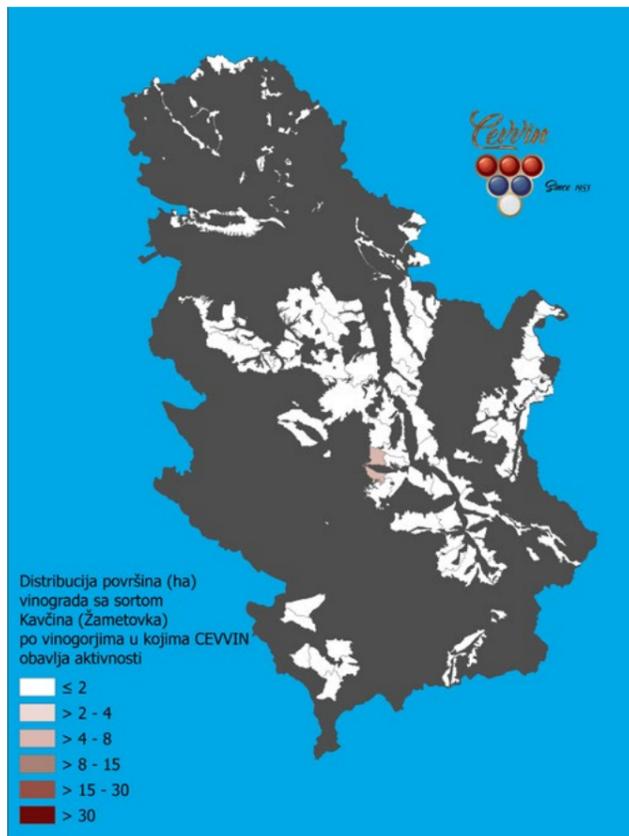
Primenjuje se mešovita rezidba. Pogodni su svi uzgojni oblici za špalirsko gajenje koji obezbeđuju mešovitu rezidbu.

Vino je pitko, harmonično, osvežavajuće, neutralnog ukusa, zatvoreno crvene boje. Uglavnom se vino koristi za kupazu sa vinima drugih sorti, kojima se popravljaju buke.

Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, ova sorta je na 43 mestu po zastupljenim površinama u komercijalnim zasadima.

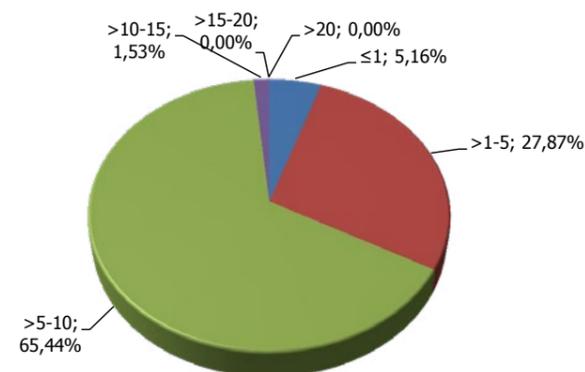
Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti u vezi sa očuvanjem genetičkih resursa, ispitivanja unutar-sortne varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u područjima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno u rejonu Tri Morave, Vranjskom, Knjaževačkom rejonu i drugim vinogradarskim područjima, a predklonsku selekciju u rejonu Tri Morave i Knjaževačkom vinogradarskom rejonu.

Na osnovu podataka Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 300 do 400 m (50,63%), a najveće površine vinograda se nalaze na jugozapadnim (27,05%) i jugoistočnim (20,59%) ekspozicijama terena.

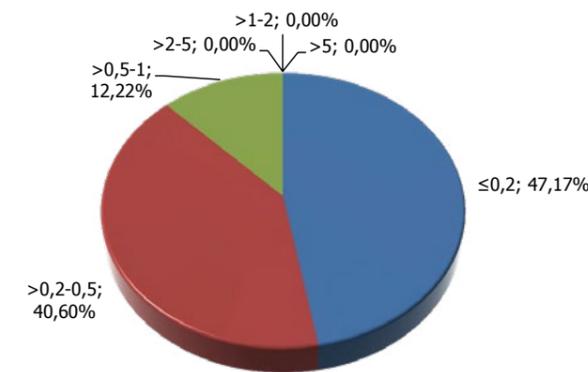

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Kavčina (Žametovka) po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

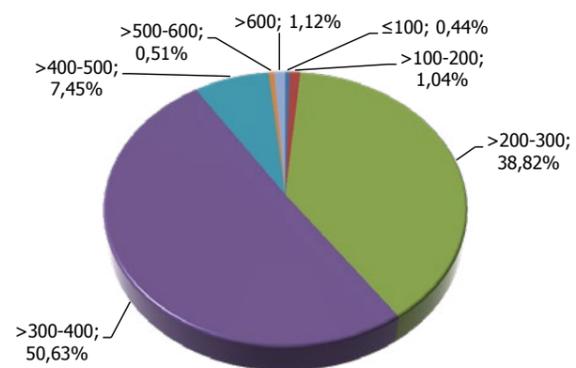
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 5 do 10° (65,44%), a prosečna površina komercijalnih vinograda sa ovom sortom je 0,12 ha.

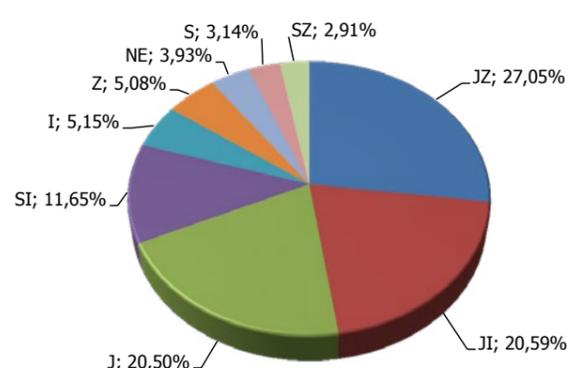
Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Kavčina (Žametovka)

Učešće površina vinograda sa sortom Kavčina (Žametovka)

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Kavčina (Žametovka)

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Kavčina (Žametovka)

TAMJANIKA CRNA (GRUPA CRNIH I CRVENIH TAMJANIKA)

Nazivi / sinonimi: Tamjanika crna (Grupa Crnih i Crvenih Tamjanika): Tamjanika crna, Muskat ruža, Muskat des roses noir, Moscato della rose nero, Moscato rosa, Moscatello i dr.

Iako je ova sorta regionalna i internacionalna sorta, zbog specifičnosti koje pokazuje u ekološkim uslovima vinogradarskih područja Srbije i pretpostavke da varijetet Tamjanike crne poreklom iz rejlona Negotinska Krajina pokazuje nešto drugačije morfološke i kvalitativne osobine, ova sorta je predstavljena u ovoj publikaciji.

Biljka vinove loze veće je bujnosti. Slabo je prinosa sorta. Bobica je srednje veličine. Pokožica je tamnoplave boje, sok bezbojan, izraženog muskatnog mirisa i ukusa. Grozd je kupast, često sa krilcem, rehljav do srednje zbijen, mase 100–200 g, zaviso od stepena i uslova oplodnje i oprašivača.

Sazreva krajem II epohe, ali se često bere u III epohi, kada je grožđe u fazi polusuvarka.

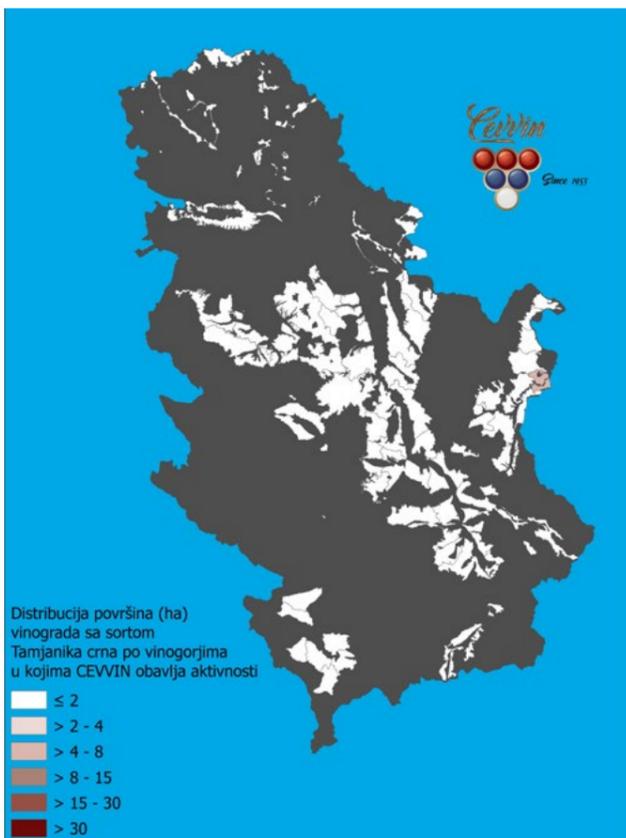
Srednje je osetljiva na mrazeve.

Daje vina rubincrvne boje, prijatnog ukusa i veoma izraženog mirisa.

Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, ova sorta je na 35 mestu po zastupljenim površinama u komercijalnim zasadima.

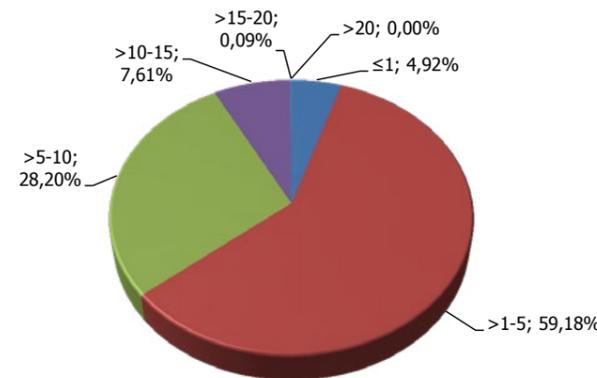
Evaluaciju vinograda i njihovo utvrđivanje u prostoru primenom savremene GIS tehnologije, aktivnosti u vezi sa očuvanjem genetičkih resursa, ispitivanja unutar sorte varijabilnosti i potencijala vinograda za klonsku selekciju i druge istraživačke aktivnosti, Centar za vinogradarstvo i vinarstvo vrši u područjima gde je ova sorta najzastupljenija, odnosno u rejlunu Negotinska Krajina, Sremskom, Niškom i drugim vinogradarskim područjima.

Na osnovu podataka Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nadmorskoj visini u intervalu više od 100 do 200 m (50,07%), a najveće površine vinograda se nalaze na južnim (34,57%) i severnim (27,59%) ekspozicijama terena.

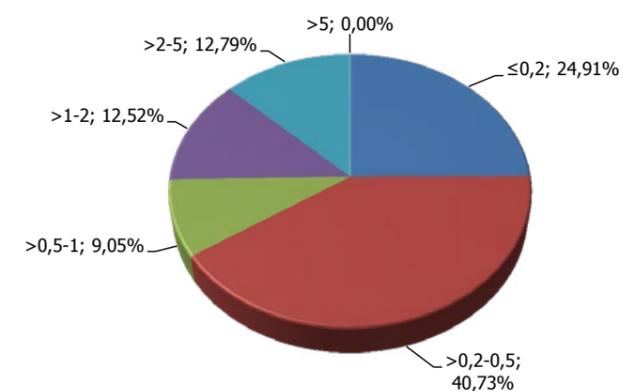

Distribucija površina (ha) vinograda sa sortom Tamjanika crna po vinogorjima u kojima Centar za vinogradarstvo i vinarstvo obavlja aktivnosti

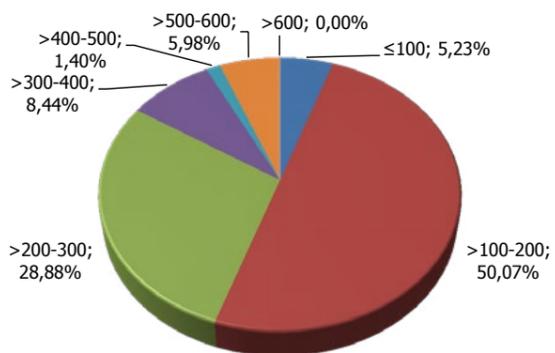
Prema istraživanjima Centra za vinogradarstvo i vinarstvo, najveće površine vinograda ove sorte se nalaze na nagibima terena u intervalu više od 1 do 5° (59,18%), a prosečna površina komercijalnih vinograda sa ovom sortom je 0,17 ha.

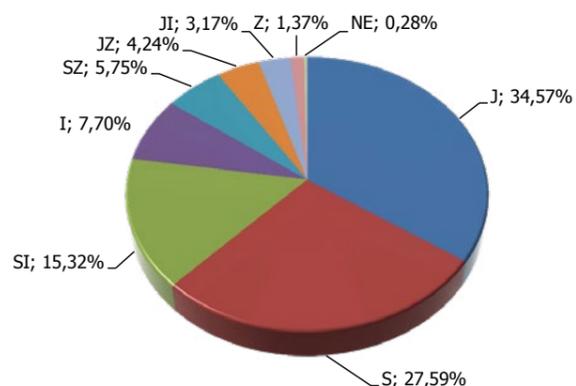
Učešće nagiba terena vinograda sa sortom Tamjanika crna

Učešće površina vinograda sa sortom Tamjanika crna

Učešće nadmorske visine vinograda sa sortom Tamjanika crna

Učešće ekspozicije vinograda sa sortom Tamjanika crna

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
ЈЕ ПОМОГЛО ИЗРАДУ ПУБЛИКАЦИЈЕ